

Skalbaggar på Ölands öppna torrmarker

Ljungberg, H. 2002. Bete, störning och biologisk mångfald i odlingslandskapet - Hotade skalbaggar i öländska torrmarker. Länsstyrelsen i Kalmar län informerar. Medd. 2002: 20. 94 s. ISSN 0348-8748. Som pdf-fil på: "http://www.h.lst.se/service/publ/publ_nat.htm"

Det finns mycket spännande skalbaggsarter att hitta på Öland - inte minst på de öppna torrmarkerna - det känner nog de flesta skalbaggsintresserade till. Men hur står det till med den faunan idag och behövs det åtgärder för att bevara den? Det var huvudfrågan inför denna inventering som gjordes under somrarna 2000 - 2002.

Som inventering betraktat är den mycket omfattande vad gäller det mesta. Antalet lokaler är 28 stycken spridda över hela ön och dessutom består många av flera dellokaler. Detaljerade uppgifter ges inte bara från själva inventeringsarbetet utan en massa äldre fynd redovisas. En del av dessa har dessutom kontrollbestämts, vilket ledde till att två arter fått strykas från listan över torrmarksfaunan på Öland. Att få ett historiskt perspektiv på fynden är stor hjälp om man vill bedöms trender i arternas populationsstolekar - vilket är av stort intresse för naturvården. Texten är också mycket omfattande och en hel del saker som inte är direkt kopplade till inventeringen, men för den skull definitivt inte ointressanta, diskuterar.

Men hur är läget för de arter som inventerades? Inventeringen pekar på att det är ganska dystert för många av arterna - de har försvunnit från flera lokaler och populationerna har minskat på de kvarvarande platserna. Liksom överallt annars i Sverige är igenväxningen av marginella jordbruksmarker problemet. Och Håkan slår ett slag för det hårda betet och andra ännu mer "brutala" sätt att hålla marken öppen - som att t.ex. skrapa av ytvegetationen på större ytor. "Skräpmarkerna som resurs" är också ett avsnitt. Detta i kontrast till de rekommendationer om svagt bete som snarast blivit det rådande paradigmet just nu i avsikt att gynna ängslevande insekter som äter på växterna, f.a. fjärilar. Dessa rekommendation

kom i sin tur som ett svar på botanisternas starka vilja att få fram en hårdbetad grässvål för att gynna florin. Vid närmare eftertanke verkar det ju ganska orimligt att de sista kvarvarande öppna markerna skulle få en skötsel med "medelhårt kompromissbete" i ett läge då det helt överskuggande hotet mot många arter är igenväxning. Denna problematik, om hur man ska hantera konflikten i att bevara betesgynnade och igenväxningsgynnade arter diskuteras ingående och intressant i inventeringen.

Utfallet av en insektsinventering beror till stor del på hur man gjort. En kritisk reflektion mot detta arbete är därför är att metoder och insatsens storlek endast är mycket översiktligt beskrivna. I synnerhet blir det problem om man i framtiden vill göra en återinventering för att se vilken effekt skötseln haft på arternas överlevnad. Detta är ett vanligt problem med insektsinventeringar och beror förstås mycket på att det tar lite mer tid (och därmed pengar) om man noggrannare ska beskriva metodiken. Å andra sidan skulle nog landets länsstyrelser vinna på att satsa dessa extra medel för att kunna göra riktiga uppföljningar.

En annan kritisk anmärkning är att artlistorna är ordnade antingen efter hotkategorier eller i bokstavsordning. Jag skulle föredra att det åtminstone någonstans fanns en lista med systematisk ordning, eller åtminstone familjevis gruppering. De flesta som har utbyte av artlistor tycker det är värdefullt att kunna kolla vilka arter inom en grupp som hittats. Hotklassgrupperingen blir dessutom inaktuell då rödlistan reviderats. Det är också synd att det rika bildmaterialet i inventeringen återgivits så dåligt som det gjorts. Det känns onödigt med tanke på dagens moderna tryckerimöjligheter.

Kritiken överskuggar inte att denna rapport bjuder på mycket trevlig och intressant läsning för alla inom spektrumet från den generellt naturvårdsintresserade till den extrema skalbaggsfanatikern. Språkligt sett är det mycket njutbart och personligt skrivet med många roliga kommentarer instoppade i en faktamässigt innehållsrik text.

Mats Jonsell